

Korkeakoulukirjastojen RAKE-hanke



2008

Korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen hanke

Hankkeen tehtävänä on

1. hahmotella korkeakoulukirjastojen organisoituminen uudistuvassa korkeakoululaitoksessa siten, että korkeakoulujen yhdistymiset ja yhteistyösopimukset tulevat huomioon otetuiksi **kirjastojen lukumääriä vähentäen, yhteistyötä lisäten ja toimintoja tehostaen**; sekä
2. selvittää erityisesti yliopistolakiuudistuksen aiheuttamat muutokset ja niiden vaikutukset korkeakoulukirjastojen toimintaan liittyvissä **säädöksissä, rahoituksessa ja muissa menettelyissä** siten, että kirjastojen palvelukyky turvataan.

Hankkeen tehtävänä on lisäksi

3. selvittää, miten korkeakoulukirjastojen ylläpito- ja muita kustannuksia voidaan vähentää vahvistamalla Kansalliskirjaston asemaa **keskitettyjen palvelujen tuottajana**; sekä
4. kartoittaa korkeakoulukirjastojen rakenteellisen kehittämisen vaikutukset Varastokirjastoon, sekä selvittää Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston yhteistyön tiivistämismahdollisuudet.

Aikataulu

- Hankkeen asettamiskirje 26.3.2008
- Projektisuunnitelma 16.5.2008
- Väliraportti 31.1.2009
 - Luonnos 13.1.2009 (ohjausryhmän kokous)
- Raporttiluonnos kommenteille 3/2009-
- Loppuraportti 30.6.2009

Tilannekatsaus

- Modernin korkeakoulukirjaston infrastruktuuri ja palvelusisältö (1)
 - Tehdään kysely yo- ja amk-kirjastoille korkeakoulujen kirjastoyksiköiden määrästä, rakenteesta, hallinnollisesta mallista ja rahoituksesta
 - Kysely tehty (http://www.kansalliskirjasto.fi/attachments/5BpKntESb/5BpLNkUQy/Files/CurrentFile/Rake-kysely_2008_09.pdf)
 - Luodaan visio modernin korkeakoulun kirjaston tehtävistä ja palveluista
- Lainsäädännölliset ja rahoitukseen liittyvät reunaehdot (2)
 - Työryhmä kuulee tekijänoikeus-, verotus- ja omistusoikeuskysymyksiin sekä henkilöstöjuridiikkaan perehtyneitä asiantuntijoita.
 - Koottu kysymykset kirjastoverkolta (verkossa)
 - Keskustelu OPM:n asiantuntijoiden ja KK:n juristin kanssa 25.11. (muistio verkossa)

Tilannekatsaus

- Kansalliskirjaston kansalliset kirjastoverkkopalvelut (3)
 - Nykyisten korkeakoulukirjastoille tarjottavien keskitettyjen palvelujen arviointi
 - Kysely tehty
 - <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/koordinointi/asiakaskysely2008.html>
 - Yhteenvetoa:
 - Kaikkien sektorien vastauksista ilmenee, että Kansalliset kirjastoverkkopalvelut koetaan hyvin tärkeiksi. Vastausten keskiarvot sijoittuvat 3:n ja 4:n, eli tärkeän ja erittäin tärkeän väliin. Keskiarvojen mukaan lähes kaikki palvelut arvioitiin siten vähintään tärkeiksi. Vain Mandiksen hakukäyttö jäi asteikolla hieman alle 3:n.
 - Palveluihin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. 1-4 asteikolla palveluiden saamat arviot ovat pääsääntöisesti 2,5-3,3

Kansalliskirjaston kansalliset kirjastoverkkopalvelut - Kehittämiskohteet

- Käytettävyyden parantaminen (Nelli)
 - Asiakasliittymä osana KDK-hanketta
- Kirjastojärjestelmien kehittäminen
 - **Kansallisen yhteisluettelon kehittäminen**; hanke käynnissä
 - Formaatin vaihto 2008 (Marc21); kaukopalveluohjelmisto
 - Uuden kirjastojärjestelmän valinnan valmistelu 2010-2013
- KITT-yhteistilasto
 - Tietokannan sisällön tarkistus, tarvittavien tunnuslukujen kehittäminen
 - KITT ohjausryhmä + vaikuttavuuden arviointiryhmä

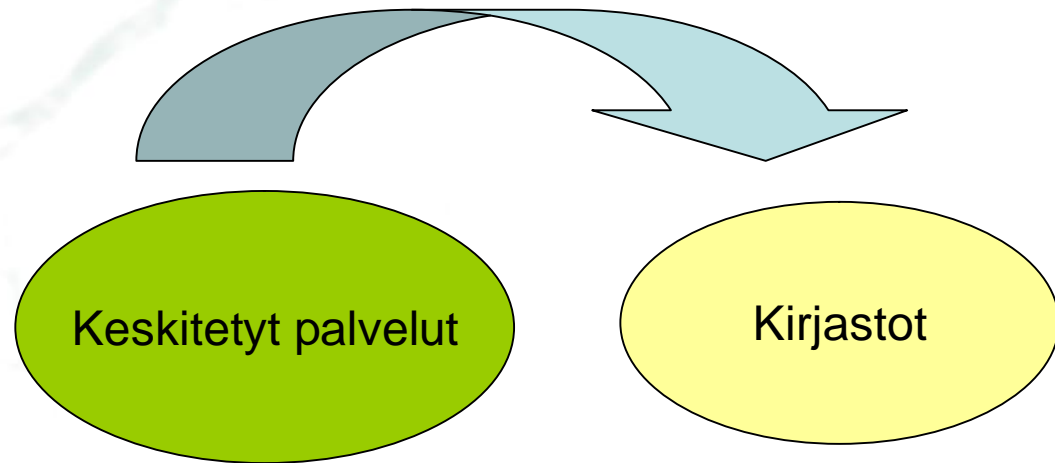
Kansalliskirjaston kansalliset kirjastoverkkopalvelut - Kehittämiskohteet (jatkuu)

- **Halti-tietokanta**
 - Tietokanta on oleellinen työkalu keskitetyn lisensointiprosessin hallinnassa
 - Tietokannan kehittäminen välttämätöntä uudistuvan prosessin hallinnassa
- **Viestintä**
 - Rakenteellinen muutos ja järjestelmäarkkitehtuurin muutos edellyttää suurta tiedotuspanostusta
- **Koulutus**
 - Koulutustarve on suurta
 - MP-koulutusta lisätään

Keskitettyt palvelut tulevaisuudessa

- Nykyiset palvelut luovat pohjan keskitetyille palveluille
- Toimintaympäristön muutos edellyttää palvelujen kehittämistä
 - Licensiointikysely (kesä 2008)
- Toimintaympäristön muutoksen hallinta edellyttää tiedotusta ja koulutusta
- Keskitettyjen palvelujen kustannustehokkuuden arviointi
 - Konsulttipalvelu (lisensointi); käynnistyy 2009
- Järjestelmien kehittämisen myötä tulee uusia palveluita

Työnjako



- palvelujen kehittäminen
- vuorovaikutteisuus
- asiakaspalaute
- tilastot
- hyödynnetään kansallisia infra-ratkaisuja

- palveluiden räätälöinti tiedontarvitsijoille
- kehysorganisaation tarpeiden tuntemus

Lisensiointi

Yliopistojen tärkeimmiksi katsomat e-aineistohankinnan kehittämisaalueet

1. Osa-organisaatio: tiedekunnat (45 pistettä)
2. Yli organisaatorajojen toimivat tutkimusryhmät (38 pistettä)
3. Yhteiset kirjastot / kirjastolaitokset (28 pistettä)
4. Osa-organisaatio: kampukset (23 pistettä)
5. Yli organisaatorajojen tapahtuva opetus (22 pistettä)
6. Osa-organisaatio: schoolit (18 pistettä)
7. Aikuiskoulutus (muut kuin avoin yo ja avoin amk)/Täydennyskoulutus (16 pistettä)

Tarvittavia ratkaisuja joustavan aineistohankinnan toteuttamiseksi

- Käyttäjien tunnistus ja auktorisointi (IP ja Shibboleth)
 - Korkeakoulujen tietohallinnon yhteistyö välttämätöntä
 - **Tarvitaan pilotti**
- Käyttäjämäärät
 - Luotettavat lähteet (tällä hetkellä KOTA, AMK-KOTA)
- Lisensiointiprosessin työvälineiden kehittäminen
 - Halti-tietokanta (TOSU 2009)
- Prosessin kehittäminen
 - Osa räätälöinnistä kirjastoille
 - Edetään vaiheittain
 - Räätälöinti lisää asiantuntijatyön määrää palveluyksikössä ja paikallisella tasolla
 - **Tarvitaan pilotti**
- Juridiset tarkistukset
 - Palvelusopimukset ja lisenssisopimukset – sopijaosapuolet

Tilannekatsaus

- Varastokirjaston kirjastoverkkopalvelut (4)
 - Tehdään selvitys kirjastojen kokoelmista tilakysymyksenä ja arvio siirtotarpeista
 - Kysely – tehty, analyysi työn alla

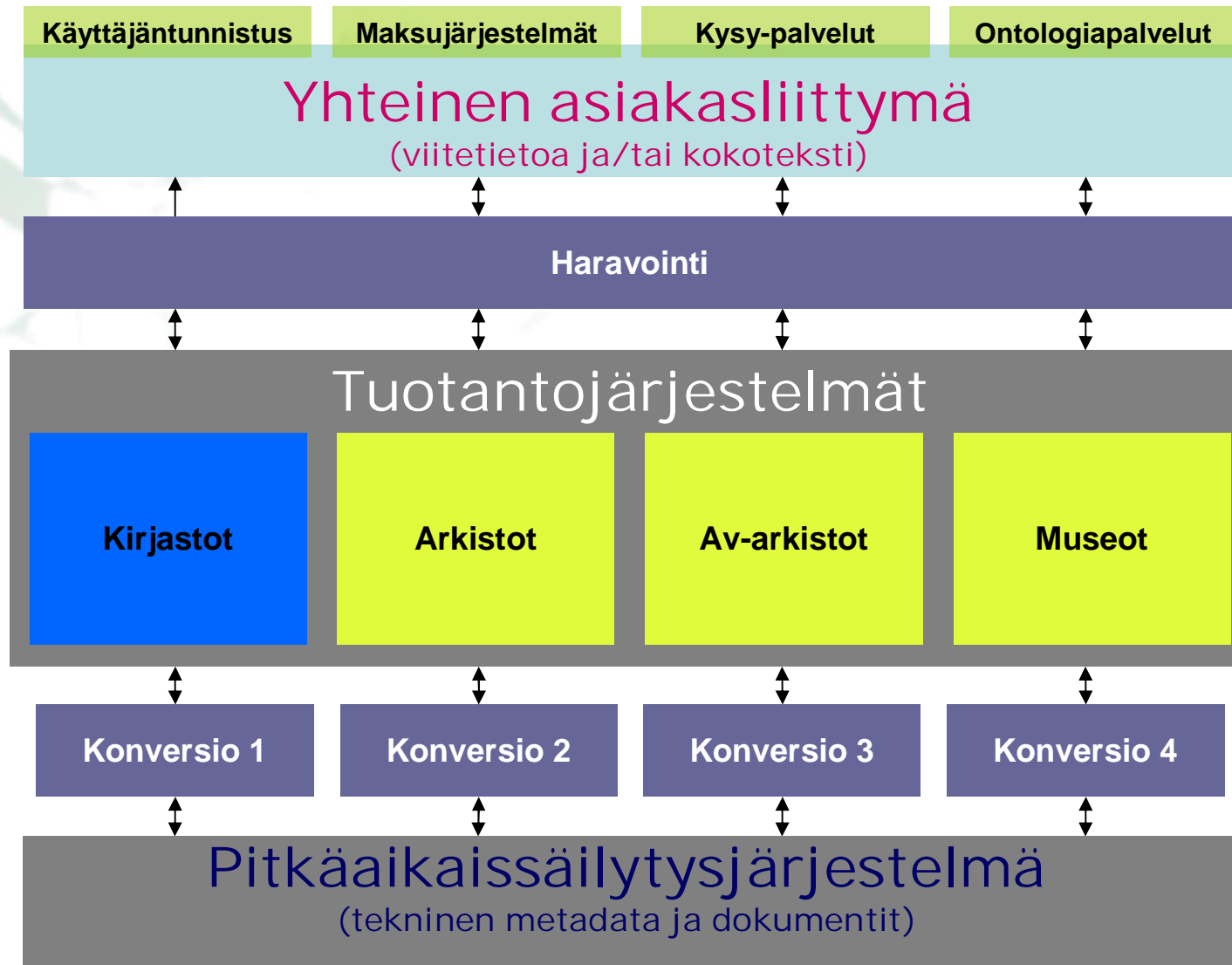
Rakenteellinen kehittäminen ja tiedonsaannin infrastruktuuri

- Kansallisia hankkeita käynnissä tiedonsaannin infrastruktuurin kehittämiseksi
- Asiakkaiden tarve/ asiakaslähtöisyys
- Organisaatioiden tarve/ prosessien tehostamisen
- Tutkimuksen tarve/ tutkimustiedon hallinta
- Yhteiskunnan tarve/ pitkäaikaissäilytys

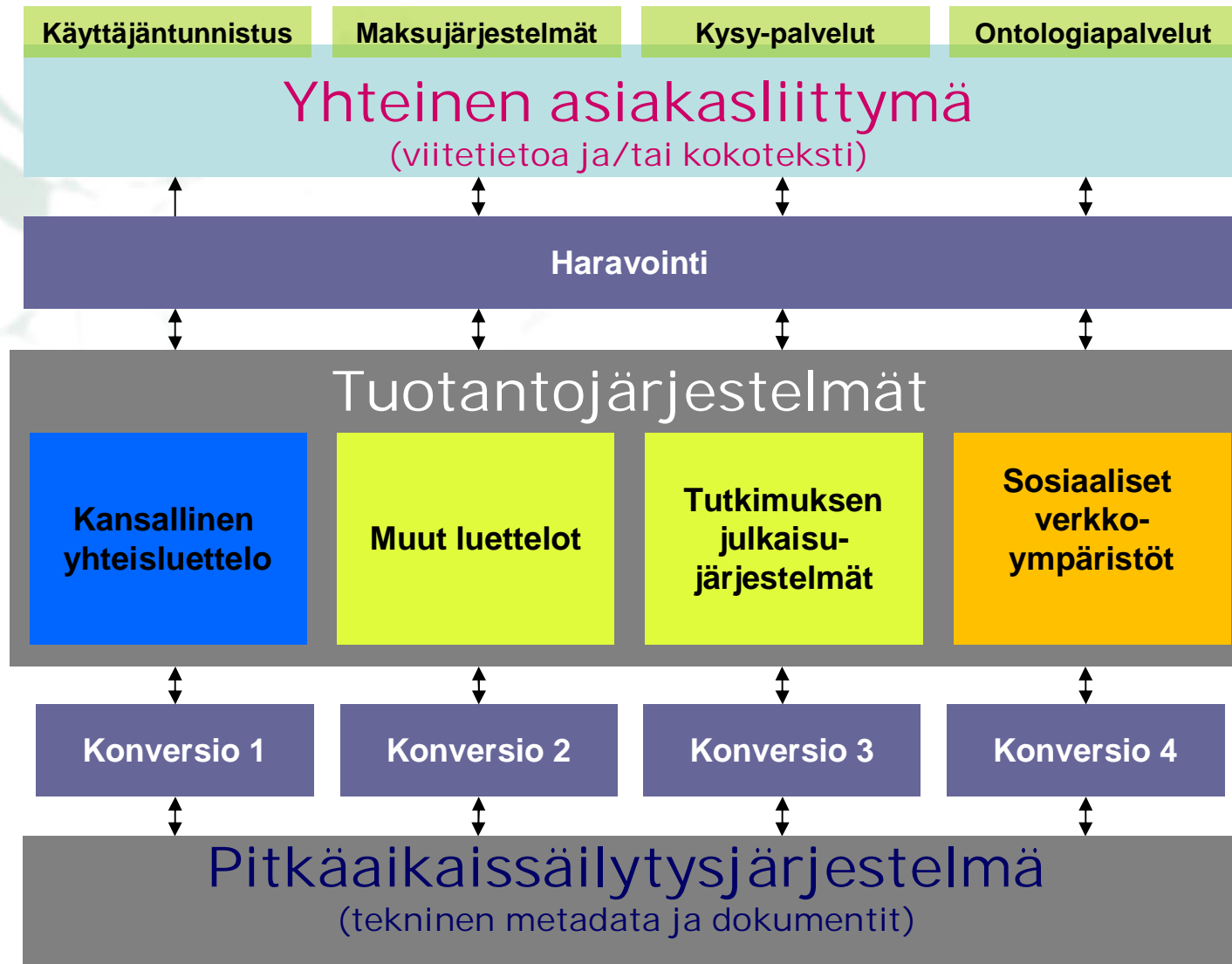
Tiedon infrastruktuuri

1. Asiakasliittymä (2008-2011)
 - Tehokkaat, tarkoituksenmukaiset verkkopalvelut tiedontarvitsijoille (KDK)
2. PAS (2008-2010); tuotanto 2013?
 - Digitaalisen aineiston pitkäaikaissäilytys (KDK)
3. Kansallinen yhteisluettelo (2009-)
 - Kuvailuprosessin tehostaminen, laadun parantaminen, kuvailutiedon uudelleenkäyttö; back office toiminnan tehostaminen
4. Tutkimuksen julkaisujärjestelmät
 - OA-hanke 2009-2010 (OPM hanke), kansallinen julkaisutietokanta
 - Tutkimuksen arviointi, näkyvyys
5. FinELib
 - Tutkimusinfrastruktuuri kartoitus
 - 1-3 (tarvittava uusi infrastruktuuri)
 - 5 (olemassa oleva infrastruktuuri)

Kansallisen digitaalisen kirjaston infrastruktuuri



Kansallisen digitaalisen kirjaston infrastruktuuri





Kansalliskirjasto

Kirjastoverkkopalvelut